

Cid

Hlavní postavy hry, Rodrigo a Chimena, pocházejí ze šlechtických rodin. Mezi jejich otci ovšem dojde ke konfliktu, který Rodrigo v zájmu rodové cti (ale proti své vůli) musí řešit soubojem, při němž Chimenna otce zabije. Nyní je ovšem Chimena povinována žádat Rodrigovu smrt.

TŘETÍ DĚJSTVÍ
VÝSTUP 3

Elvíra, Chimena

CHIMENA

Konečně mohu ti, když nyní jsme jen spolu, bez studu vyjevit už krutost svého bolu, konečně nemusím svůj nářek přemáhat, a mohu vyliť ti svou duši plnou vád. Můj otec dokonal, sklán právě první zbraní, kterou don Rodrigo dnes sevřel ve své dlaní. O plačte, oči mé, a roňte svoji slzu! Půl mého života mi sklála druhou půl a nutí mě se mstít, po oné kruté ráně, za tu, co nemám už, na té, co zůstává mně.

Elvíra

Nu, uklidněte se!

CHIMENA

Ach, jak se uklidnit?

Jak mohu nalézt v tom protivenství klid? Co může učinit kdy konec té mé muce, když nikdy nemohu mít zášť k vinné ruce? Več mohu doufati než v peklo věčných béd, když stíhám pro vinu a vinník je můj svěť?

Elvíra

Co! Mluvíte ho – i po tom, co se stalo?

CHIMENA

Ach, já ho zbožňuji! Díím milovat je málo. Má láska odmítá mou pomstychtivost, vězí! Mám svého milence v svém nepříteli dnes. V mém srdci, přes to vše, co zlobou plní mi je, se ještě Rodrigo s mým otcem stále bije. Útoci, tísní ho, brání se, couvá zpět, hned silný, vítězný, a slabý, slabý hned.

Rve moje srdce sic v tom boji zloby s cty, mou duši nemá však, nechť boj je jak chce litý. A ať mne jakkoli má láska pod svým jhem, jdu za povinností a jejím příkazem.

297

298

Jdu, kam mi velí čest, a nedbám nic svých citů. Miluji Rodriga a trpím tím, co chci tu.

Mé srdce stojí s ním, já přes ten hlas však vím, kdo jsem a že byl dnes můj otec zabít jím.

Elvíra

Chcete ho stíhati?

CHIMENA

O kruté pomyšlení!

Jak kruté stíhání! Žel jiné cesty není.

Chci hlavu milence a bojím se ji mít.

Nemohu přežít její a chci ho zabít.

VÝSTUP 4

Rodrigo žádá Chimenu, aby se sama pomstila. Nabízí jí svůj meč.

DON RODRIGO

Neváhej

- vhroutěním v moji krev té barvy zbaví její!

CHIMENA

Je kruté v jednom dni jít vraždit otce zbraní a pozůstalou dečť pak hrůzou ze sledání.

Dej pryč ten hrozny meč, já ho již nesaším.

Chceš se mnou hovořit a zabíjíš mě jím.

DON RODRIGO *schovává meč*

Tím však se nezdávám své touhy plné muky

už skončit bídné dny pod dopadem tvé ruky.

Nečekej, že se ti má láska bude kát,

že bude zbaběle snad skutku litovat.

Prchlivý vztekly čin, žel bohu bez nápravy,
vzal měmu otci čest a dotkl se mé slávy.

Políček muže tne až příliš hluboce.

Já rovněž uražen, jsem hledal původce
a pomstil jsem svou čest a otce bez milosti.

Udělal bych to zas za stejných okolností.

Má láska zvedala pro tebe dlouho hlas
a stála proti mně a otci po ten čas.

Sud, posud její moc, když jsem moh váhat v skrytu,
zda mám vzít svoji mstu s tou hanbou na svém štítu!

Měl jsem snést pohanu, či se ti znelibit.

Sám jsem si myslil též, že v zlobě ztrácím klid,
a pokládal jsem se za příliš prchlivého.

Tak by spor rozhodla tvá sílnost podle všeho,
kdyby mi neřekl můj nejvntřnější hlas,

že by muž beze cti byl nehoden tvých krás,
a přese vše, co jsi mi v svém něžném srdci přála,

bys mnou, teď bezectným, v něm jenom pohrdala,
že bych ti slyšením tvé lásky utthal

a nezasluhoval tvé náklonnosti dál.
Dím ti to poznovu, ač hlasem plným vzdechů,
a chci to říkati do posledního dechu:
urazil jsem tě dnes, donucen zranit tě,
abych smyl pohanu a zasloužil si tě.
Když jsem byl splatil dluh jak otcí, tak i sobě,
jdu nyní, Chimeno, dát zadost také tobě.
Chci ti dát svoji krev, toť, co mě vede k vám.
Činil jsem, co jsem měl, a činím teď, co mám.
Vím, mrtvý otec tě již po mém skutku vznítí.
Nehodlal jsem ti vzít tu oběť, paříčci ti.
Dej krvi, kterou on dnes musil vycedit,
krev toho, který si jí očistil můj štít.

CHIMENA

Ba, ač jsem, Rodrigo, na tebe rozezlena,
je těžko mi ti lát, žes ušel hanbě jména,
a ať zni cokoli v z těch muk mé bolesti,
já, aniž viním tě, jen pláči v neštěstí.
Vím, co si žádala po onom pohanění
na hrdeň srdci čestí pro zadosťučinění.
Vykonals, jako muž, jen povinností, jen ji.
Ukázal jsi mi tím však také na moji.
Tvůj smutně chrabrý duch mi podal naučení:

299

vzal pomstu za otce a zbyl tě zneuctěný.
Můj duch je posedán teď stejnou starostí:
vzít pomstu za otce a nabýt znovu cti.
Mou duši všechno to, co chci ti, vskutku drtí,
a kdyby mi byl vzat můj otec jinou smrtí,
měla by ve štěstí, že stojíš vedle ní,
jedinou útěchu v svém rozlhostnění,
a já bych cítila moc kouzla na má muka,
když by mi stírala proud slz tak drahá ruka.
Po ztrátě otce však tě musím zahubit.
Ta oběť citů je tu nutna pro můj štít.
Ta tvrdá povinnost mě nutí, nešťastnici,
jít za tvým zničením a navždy se tě zříci.
Nečekej, že se snad má láska bude bát,
že bude zbabělá tě takto potrestat.
Nechť v té při za tebou již sebevíce stojí,
má příšná vznešenost ti musí splatit tvoji.
Tys mne byl hoden dnes mým krutým zraněním.
Já musím tebe být teď hodna změněním.

DON RODRIGO

Nuž, spih ten příkaz cti! Chce, Chimeno, mou hlavu.
Já ti ji vydávám pro její věčnou slávu.
Klidně ji obětuj pro ten tak hrdý cíl!
Mně bude sladká smrt, jak ortel už mi byl.

Čekati na právo a jeho dlouhou cestu,
toť zříkat se své cti a také mého trestu.
Když umřu úderem tak krásným, umřu rád.

CHIMENA

Jsem jen tvůj žalobce a nikoliv tvůj kat.
Když mi chceš hlavu dát, mám já si ji snad vzítí?
Já, já ji napadám, ty se máš za ni bítí!
Chci si ji, Rodrigo, vzít z rukou jiného.
Chci stíhat ten svůj čin a nechci trestat ho.

(Přeložil Svatopluk Kadlec)

Pierre Corneille vyslov [pjér komej]

Cid vyslov [sid]

SOUKAL, Josef. Čítanka pro I. ročník gymnázií. Praha: SPN - pedagogické nakladatelství, 2001. ISBN 80-7235-153-2.